

Predstavljanje generativne umjetne inteligencije u obrazovanju: Pristup zasnovan na vrijednostima

Ovaj članak opisuje kako uvođenje generativne veštačke inteligencije u stručno usavršavanje nastavnika može izazvati emotivne reakcije, te predlaže pristup zasnovan na zajedničkim vrijednostima kao alat za dijalog, razumevanje i kolektivni razvoj.

Ovaj članak je prvi u nizu **o tehnikama za integraciju generativne vještačke inteligencije** u stručno usavršavanje nastavnog osoblja. Naredni članak će se baviti korišćenjem studija slučaja umjetne inteligencije kako bi se podstakle smisljenije diskusije s nastavnicima.

Tokom petnaest godina rada i podrške nastavnicima u srednjim školama, vidjela sam kako novi tehnološki alati i različiti odgovori nastavnika na te alate dolaze i odlaze u učionicama. Reakcije na ove prolazne promjene uključivale su pionire ili rane usvajače koji su isprobavali sve što su vidjeli i nisu nužno trebali previše podrške za implementaciju. Zatim, neki tradicionalisti su čvrsto zastupali svoju praksu i umijeće podučavanja te nisu vidjeli potrebu za integracijom bilo čega novog. Na kraju, veća grupa njih je bila neodlučna, rastrzana između toga da budu izvrsni nastavnici u tradicionalnom smislu i da pokažu fleksibilnost u prilagođavanju različitim potrebama učenika i fleksibilnost u usvajanju savremenih tehnologija. Ovoj drugoj grupi često je bila potrebna inspiracija: kontekstualni uvod, malo pomoći ili mentorstva, ili vrijeme da vide kako će se stvari

odvijati prije nego što se uključe. Tada je stigla generativna umjetna inteligencija.

Zнала sam da je nešto drugačije s ovom tehnologijom. Moje kolege su to doživjele mnogo emotivnije. Neki su smatrali da je ova tehnologija u direktnom sukobu s onim što su pokušavali postići u učionici, što znači da bi učenici koristili prečice. Razgovori koje smo vodili su imali svoje uspone i padove. Napuštali bismo sesiju s osjećajem napretka i razumijevanja. Međutim, do sljedećeg sastanka, ljudi su se svađali i odlazili uznemireni jer nisu razumjeli zašto ih je generativna umjetna inteligencija toliko mučila. Prvobitno sam predstavila generativnu umjetnu inteligenciju kao poremećaj o kojem trebamo učiti i ponudila prijedloge koji bi mogli pomoći nastavnicima i učenicima. Međutim, nastavnici su prestali slušati i postali su vrlo defanzivni.

Novi pristup: Okvir usmjeren na vrijednosti

Odgovori nastavnika mogli su se kategorizovati prema njihovim iskustvima. Ili su željeli istraživati temu, ili su odlučili da ne istražuju ili su je odbacili iz ličnih razloga. Da bi se uključili u razgovore o ovom tehnološkom poremećaju, okvir kroz koji je predstavljen bio je jasan: morao je proizaći iz sredine i priznati prateće osjećaje. Ako je neko previše entuzijastičan, to se može doživjeti kao prijetnja, uzrokujući da se drugi povuku; alternativno, ako je neko previše ravnodušan, osjećaj hitnosti za diskusijom biva odbačen. Ova situacija je izazivala frustraciju i meni kao facilitatoru ovih razgovora i mojim kolegama. Trebalo je usvojiti novi pristup koji nikada ranije nisam probala. Cilj mi je bio razviti međusobno razumijevanje i poštovanje prema iskustva, što sam naglašavala i prije nego što se mogao desiti dijalog o ovoj tehnologiji.

Ovaj novi pristup me je naveo da usvojim novi okvir usmjeren na vrijednosti. Da bih ga predstavila, postavila sam nastavnicima tri ključna pitanja:

- Koje vještine najviše cijenite u svojoj disciplini?
- U kojoj mjeri veliki jezički modeli (LLM) narušavaju, na bolje ili gore, vještine i vrijednosti vaše discipline?
- U kojoj mjeri smatrate da vještine i vrijednosti vaše discipline trebaju biti zaštićene od LLM-ova ili dopunjene njima?

Ova pitanja su nam pomogla da identifikujemo osnovne razloge emocionalnih reakcija nastavnika na GenAI. Za mnoge, izgledalo je kao da tehnologija izaziva fundamentalne vještine koje su nastojali razviti kod učenika – kritičko razmišljanje, kreativnost, rasuđivanje, pisanje i čitanje. Nastavnici su se bojali da su ove vještine ugrožene, a taj strah se manifestovao u svim disciplinama, od engleskog do STEM-a. Ovo saznanje podstaklo je osjećaj jedinstva i otvorilo vrata autentičnom dijalogu. Nastavnici su počeli artikulirati svoje brige i potencijalne mogućnosti koje je GenAI predstavljala. Važno je da je na taj način GenAI predstavljena ne kao lični problem, već kao izazov koji zahtijeva kolektivni pristup na nivou cijele škole.

Implementacija i rezultati

Pristup usmjeren na vrijednosti uključivao je već uspostavljenu strukturu tehnoloških integratora u našem okrugu. Tokom kvartalnih sastanaka, školski i okružni tehnološki lideri razgovarali su o ulozi tehnologije u obrazovanju. Na našem posljednjem sastanku u godini, postavila sam temeljno pitanje: Zašto smo postali edukatori i tehnološki lideri, i koje vrijednosti pokreću naš rad? Razgovor je bio bogat i ispunjen ličnim pričama koje su učvrstile našu zajedničku svrhu. Jedan tehnolog je kasnije primijenio ovu strategiju u svojim sesijama profesionalnog razvoja, napominjući da je to "razgovor zasnovan na razumijevanju i povjerenju." Na osnovu tog zaključka, formirali smo samoinicijativne istraživačke grupe nastavnika za istraživanje GenAI. Ove grupe su se fokusirale na razumijevanje tehnologije i njenih implikacija, postavljanje smjernica za učenike i stvaranje zajedničke baze znanja. Na prvom sastanku, koristili smo okvir usmjeren na vrijednosti za postavljanje ciljeva. Nastavnici su uključili svoje temeljne vrijednosti u ove ciljeve. Jedan je napisao: "Učenicima treba pokazati vrijednost i važnost korištenja sopstvenog uma u radu bez oslanjanja na tehnologiju." Ovaj stav je naišao na širok odjek i pružio osnov za naše zajedničke napore.

Tri implementacije grupe

U nastavku sumiram tri grupe s kojima sam implementirala pristup usmjeren na vrijednosti i ishode:

Tehnološki integratori: Ohrabрили smo tehnički potkovane edukatore da razmisle o tome kako GenAI može izazvati vrijednosti njihovih kolega koji nisu toliko orijentisani ka tehnologiji. Naknadni razgovor podstakao je empatiju i pomogao im je da ne izoluju nehotice svoje kolege.

Multidisciplinarna istraživačka grupa: Ova grupa nastavnika istraživala je kako GenAI može utjecati na njihovu nastavnu praksu i ključne vještine koje nastoje razviti kod svojih učenika. Izrazili su zabrinutost zbog potencijalnog uticaja na temeljne vještine, koje već vide kao izazovne.

Cjelokupni nastavnički kadar: Ovo je bilo naše najmoćnije iskustvo. Uokvirujući GenAI kao zajedničku odgovornost, potaknuli smo dijalog na nivou cijele škole o podršci kolegama i učenicima u snalaženju u novom okruženju. Iako nisu svi u potpunosti shvatili implikacije, uspješno smo otvorili linije komunikacije i podstakli međusobno razumijevanje.

Ključne prednosti pristupa usmjerenog na vrijednosti

Ova iskustva su pokazala koliko je važno da se razgovori o generativnoj veštačkoj inteligenciji temelje na zajedničkim vrednostima. Brzo sam shvatila da ću ovo koristiti i za implementaciju drugih tehnologija u budućnosti. Ako nastavnici imaju utisak da im držite pridike ili da ih ne slušate, zatvoriće se. Vrijednosti su nam pomogle da uspostavimo početnu tačku i ličnu usklađenost, što nam je omogućilo sljedeće:

- **Potvrđivanje emocija:** Priznaje da su snažne reakcije povezane s duboko ukorijenjenim uvjerenjima.

- Personalizacija uticaja: Prepoznaje da je podučavanje duboko lični poduhvat.
- Izgraditi razumijevanje: Podstiče kulturu zajedničkih vrijednosti i kolaborativnog rješavanja problema.
- Olakšati dijalog s poštovanjem: Omogućava konstruktivan napredak teških razgovora.

Budući koraci

Gledajući unapred, planiramo dodatne korake, uključujući razvoj studija slučaja sa pratećim pitanjima, vođenje razgovora zasnovanih na vrednostima unutar pojedinačnih odeljenja, evaluaciju GenAI softvera i uključivanje glasova učenika u raspravu.

Usmjeravanje sebe na temeljne vrijednosti, trebalo bi biti u središtu pristupa za svaki izazov koji se javi u obrazovanju. Ovaj pristup vođen vrijednostima, prvobitno primijenjen za GenAI, ima široku primjenu za navigaciju bilo kakvim poremećajima ili složenih problema s kojima se suočavamo u našim školama. To je moćan alat za podsticanje razumijevanja, podsticanje saradnje i osiguravanje da tehnologija služi našim obrazovnim ciljevima.

Dutra, M. 2025. Introducing the generative AI landscape in education: A values-driven approach. Educate AI. Preuzeto s <https://edu-ai.org/introducing-the-generative-ai-landscape-in-education-a-values-driven-approach/>

Tags

Obrazovne strategije

Pučavanje

Digitalna kompetencija

Collections

Inspiriraj druge

Objava